

Pesachim Sources 10

תלמוד בבלי מסכת זבחים דף ז עמוד ב

חוץ מן הפסח והחטאת כו'. פסח מנלן? דכתיב: שמור את חדש האביב ועשית פסח, שיהו כל עשיותיו לשם פסח. אשכחן שינוי קודש, שינוי בעלים מנלן? דכתיב: ואמרתם זבח פסח הוא, שתהא זביחה לשם פסח, אם אינו ענין לשינוי קודש, תניהו ענין לשינוי בעלים. אשכחן למצוה, לעכב מנלן? אמר קרא: וזבחת פסח לה' אלהיך וגו'. מתקיף לה רב ספרא: האי וזבחת להכי הוא דאתא? האי מיבעי ליה לכדרב נחמן, דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: מנין למותר פסח שקרב שלמים? שנאמר וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר, והלא אין פסח בא אלא מן הכבשים ומן העזים! מכאן למותר הפסח שיהא לדבר הבא מן הצאן ומן הבקר, ומאי ניהו? שלמים! אלא אמר רב ספרא: וזבחת פסח לכדרב נחמן שמור את חדש האביב - למצוה בשינוי קודש, ואמרתם זבח פסח - בשינוי בעלים למצוה, הוא לעכב בין הכא והכא. ואשכחן זביחה, שאר עבודות מנלן? הואיל וגלי גלי. רב אשי אמר: הואיל וגלי גלי לא אמרינן, אלא [עבודות] מנלן? דכתיב: זאת התורה לעולה ולמנחה וגו', ותניא ביום צותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם - זה בכור ומעשר ופסח, הקישו הכתוב לשלמים, מה שלמים בין שינוי קודש בין שינוי בעלים למצוה, אף כל בין שינוי קודש בין שינוי בעלים למצוה; וכשלמים, מה שלמים בין זביחה בין שאר עבודות לא חלקת בהן למצוה, אף פסח לא תחלוק בו בין זביחה לשאר עבודות לעכב. (משום שנאמר הוא בזביחה אינו אלא לעכב) אלא הוא למה לי? כדתניא: נאמר בפסח הוא בשחיטה לעכב, אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו - כשר.

צ"ח מסכת פסחים דף טא עמוד א

תוס' ד"ה ואיתקש אוכלין וכו', תימא לר"י א"כ מה מנויין פסלי בד' עבודות דהיינו שינוי בעלים וכו', וי"ל דשלא למנויין אין זה שינוי בעלים וכו'. דבריהם צריכין תבלין, דסוף סוף היכי משכחת שלא למנויין שלא יהיה בו שינוי בעלים. ונראה דמשכחת לה שפיר כגון ששוחטו לאינן יהודים, דמשום שינוי בעלים ליכא דשינוי בעלים מוכפר עליו ולא על חבריו, והיינו דומיא דידיה שהוא בר כפרה כמותו [זבחים ז' ע"א], אבל נכרי אינו בכלל זה, ופסול רק משום שלא למנויין ובשחיטה לחוד.

מקדש דוד קונטרס מעיני קדשים סימן ד אות ב

(ב כתבו התוס' פסחים (ס"א ע"א) ד"ה ואתקש דשלא למנויין אין זה שינוי בעלים רק פסול מיוחד בפסח דהא בשחיטה ליכא פסול דשינוי בעלים ובפסח פסול משום שחיטה שלא למנויין ע"ש. ונראה דבעיקר המחשבה יש ג"כ חילוק בין שלא למנויין לשינוי בעלים, דבשינוי בעלים המחשבה לשם אחרים זהו הפסול, משא"כ בשלא למנויין בפסח לא מה שמחשב לשם אחרים זהו הפסול רק מה שאינו מחשב להמנויים, דהא אמרינן בשלהי אלו דברים (ע"ג ב) שחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידיהם דישרף מיד, ואמרינן שם אי פסח בעי עקירה שפיר דישרף מיד דהוי פסולו בגופו, וכתב רש"י ז"ל שם דעכשיו שלא עקר שם פסח ממנו ישרף מיד דהו"ל פסח שנשחט שלא למנויין, וכ"כ התוס' שם דאין זה פסול בבעלים דכל שמשכו הבעלים קודם שחיטה הו"ל כמו ששחטו שלא לאוכליו דחשיב פסולו בגופו ע"ש, ואי נימא דהפסול שלא לאוכליו ושלא למנויין הוא במה ששחטו שלא לאוכליו או לאחרים שאין מנוין עליו מה שייך למיפסל הכא משום שחיטה שלא לאוכליו ושלא למנויין הרי הכא לא שחט לאחרים רק שלא היו בעלים על הפסח בשעת שחיטה ולאחר ששחטו נודע זאת שמשכו קודם, ומוכח דשלא לאוכליו ושלא למנויין הפסול מה שהשחיטה אינה לאוכליו ולמנויין, וא"כ כיון דלא היו בעלים להפסח בשעת שחיטה א"כ לא היתה השחיטה לאוכליו ולמנויין, דבפסח בעינן שתהא השחיטה לאוכליו ולמנויין בפועל היינו להבעלים הראוין לאכילה, או סתמא דסתמא נמי לאוכליו ולמנויין קאי. והנה לפ"ז בשוחט וחיטב רק שאינו שוחט לאוכליו ולבעליו פסול משום דבעינן שחיטה לשם בעלים הראוין לאכילה בפועל, וכן מוכח להדיא מהירושלמי דבעינן שחיטה למנויין בפועל דאמרינן שם (פ"ה ה"ג) בשחטו להתכפר בו חצי חבורתו פסול דנעשה כמתפיס כפרתן של אלו לאלו ומתוך שלא נתכפרו אלו לא נתכפרו אלו ע"ש, דאלו שלא שחט עבורן לא נתכפרו ומתוך שלא נתכפרו אלו לא נתכפרו אף אלו, ומאן דפליג התם ס"ל רק דאלו אין תלויים באלו אבל אלה שלא שחט עבורן לכ"ע לא נתכפרו ע"ש, ואף על גב דהכא לא שניה למי שאינן מנויין שלא שחט לאחרים, ומוכח דבעינן שישחוט על המנויים ואם לא שחט עליהן פסול.

והנה בזה אפשר ג"כ ליישב דברי הרמב"ם ז"ל פט"ו מפסוה"מ הי"א שכתב דפסח לשם חולין פסול ומשום דהוי כמו שלא למנויין דפסול דכיון דשוחטו לשם חולין א"כ אינו שוחטו למנויין, וזה בשוחט פסח לשם קרבן אחר דאצטרך קרא דפסול משום דלשם קרבן אחר אינו כמו שלא למנויין דשלא למנויין היינו שלא לשם בעלים כיון דשאר קרבנות ג"כ יש להם בעלים א"כ בשוחטו לשם זבח אחר אין זה מחשבה שהשחיטה אינה לשם בעלים א"כ אצטרך קרא דנפסל משום

שינוי קדש, אבל לשם חולין דלא שייך בעלים בחולין לכפרה וכיון דשוחטו בפירושו לשם חולין א"כ ליכא שחיטה לבעלים בפועל ובפסח בעינן שחיטה לבעלים בפועל דהיינו למנויו.
כתב רש"י ז"ל פסחים (ס' א) גבי שחטו שלא לאוכליו דמיירי לזקן או לחולה ואין מנוין עליו אלא הן, והקשו בתוס' א"כ מאי איריא שלא לאוכליו אפילו בסתם נמי פסול, וכתבו דנראה דמיירי דיש נמי מנוין אחרים ע"ש, ובטעם רש"י ז"ל שכתב דמיירי שאין שם מנוין אחרים נראה משום ההיא דירושלמי (שם) דשוחט לחצי חבורתו פסול דנעשה כמתפיס כפרתן של אלו לאלו ומתוך שלא נתכפרו אלו לא נתכפרו אלו, א"כ אי מיירי דאיכא מנוין אחרים והוא שוחט לזקן או לחולה א"כ מאי איריא שלא לאוכליו תיפוק ליה אפילו אם היו ראויין לאכילה ג"כ פסול משום ששחט רק לחצי חבורתו, ואם שחט לכולן הרי הוא לאוכליו ושלא לאוכליו דכשר, מש"ה פ"י דאין שם אלא זקן או חולה ואין שם מנוין אחרים דאם היו ראויין לאכילה היה כשר כיון דשחט לכל החבורה.

כתבו התוס' פסחים (ס"א א) על הא דאמרינן פסח ששחטו בשאר ימות השנה בשינוי בעלים נעשה כמו שאין לו בעלים בזמנו ופסול, תימא לר"י ל"ל למימר נעשה כו' לימא דפסיל משום דאין כאן עקירה, ואי לא חייש להני פירכי וסבר דדמי לשינוי קדש הואיל ופסולו בזמנו וחשיב עקירה א"כ אמאי הוי כמי שאי"ל בעלים בזמנו כו', ואור"י דהכי פ"י אפילו ליתנהו להני פירכי מ"מ לא הוי עקירה דנעשה כפסח בזמנו שמתו בעליו דאמר בסוף אלו דברים דבעי עקירה וכששחטו סתם פסול אעפ"י שהוא כמפרש שלא לשם בעליו שהרי מתו ה"נ שלא בזמנו שינוי בעלים לא חשיב עקירה ע"ש, והנה קשה טובא אי אין לו בעלים מה שייך שינוי בעלים הא אמרינן דאין שינוי בעלים לאח"מ כיון דאין לו בעלים ל"ש שינוי בעלים, ומאן דס"ל יש שינוי בעלים לאח"מ היינו דס"ל דהיורש בעלים, א"כ בפסח בזמנו שמתו בעליו ושחטו סתם ממ"נ כיון דחשבינן דאין לו בעלים ומש"ה בשוחטו סתם הוי כמפרש שלא לשם בעלים כמ"ש בתוס', כיון דאי"ל בעלים ל"ש שינוי בעלים, וזה דבעינן למימר דשינוי בעלים יהיה חשיב עקירה הוא משום דהוי פסול בזמנו א"כ בעינן שיהא באופן הפוסל. ונראה דכוונת התוס' אינו משום שינוי בעלים דעלמא רק משום דהוי שלא למנויו, דהא אמרינן בפרק אלו דברים שם (ע"ג ב) במתו הבעלים או שמשכו קודם שחיטה כיון דבעי עקירה הוי פסולו בגופו דחשיב כמו שחיטה שלא למנויו, כמ"ש רש"י ז"ל דכיון דליכא בעלים עליה וליכא מנוים א"כ השחיטה שלא למנויו, וס"ל להתוס' דאם שינוי בעלים חשיב עקירה משום דפסול בזמנו ה"נ שלא למנויו כיון דהוי מחשבה הפוסלת בזמנו הוי עקירה, וזה דבעלמא הפסח ששחטו שלא למנויו פסול הוא משום דפסח בזמנו כשהוא ראוי להקרבה לא מהני ביה עקירה ורק הכא שמתו הבעלים קודם שחיטה או שמשכו את ידם דבכה"ג מהני עקירה אף בזמנו כדאמרינן שם, א"כ כששוחטו שלא למנויו כיון דהיא מחשבה הפוסלת בפסח הוי עקירה אי אמרינן דשינוי בעלים הוי עקירה, וכיון דאמרינן שם שהוא פסול מוכח דשינוי בעלים לא חשיב עקירה. וזה נראה ג"כ ממ"ש התוס' דכיון שמתו הבעלים אף ששוחטו סתם הוי כמפרש שלא לשם בעלים, והא בשינוי בעלים בעינן דוקא שיחשוב על הזריקה היינו בשוחט ע"מ לזרוק שלא לשם בעלים, וכיון דמיירי הכא ששחטו סתם א"כ לא חשב על הזריקה שום דבר א"כ מה שייך דהוי כמפרש שלא לשם בעלים, וע"כ משום שלא למנויו הוא, ובזה לא בעינן שיחשוב על הזריקה, ובשלא למנויו לא בעינן ג"כ שיחשוב לשם בעלים אחרים רק כל שלא היתה השחיטה לשם בעלים בפועל פסול וכיון דליכא בעלים הוי שחיטה שלא למנויו ופסול.

מב"ם הלכות קרבן פסח פרק ב הלכה ו

שחטו למולים וזרק הדם לשם מולים וערלים פסול שהזריקה חמורה שהיא עיקר הקרבן, שחטו למולים שיתכפרו בו ערלים פסול שהרי יש מחשבת ערלים בזריקה, שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו הפסח כשר ואין אדם יוצא בו ידי חובתו לפי שאין מחשבת אוכלים בזריקה. +/השגת הראב"ד/ שחטו למולים וזרק הדם לשם מולים. א"א הא דלא כהלכתא דרב אשי דהוא בתרא קא פסיק מקצת ערלה לא פסלה ל"ש בשחיטה ל"ש בזריקה. +.

כסף משנה הלכות קרבן פסח פרק ב הלכה ו

[ו] ומ"ש שחטו למולים וזרק הדם לשם מולים וערלים פסול וכו'. שם אפולוגתא דרבה ורב חסדא אמר רבה מנא אמינא לה דתניא יכול יפסל בני חבורה הבאים עמו וכו' ורב חסדא אדרבה לאידך גיסא ת"ל וכל ערל כולה ערלה פסלה מקצתה לא פסלה אבל זריקה אפ"י מקצתה נמי פסלה וכ"ת מאי וכו' חומרין דזריקה דלא מיקבע פיגול אלא בזריקה. ומאחר שרבינו פסק בסמוך כרב חסדא ממילא משמע דנקטינן דמקצת זריקה פסלה וא"כ שחט למולין וזרק לשם מולין וערלים פסול:

והראב"ד כתב א"א הא דלא כהלכתא וכו'. וטעמו משום דאיתא בגמרא עלה דההיא מתקיף לה רב אשי ממאי דהאי וכל ערל כולה משמע דילמא וכו' משמע כל דהוא ערלה כתב רחמנא זאת דעד דאיכא כולה ערלה לא פסלה ל"ש בשחיטה ל"ש בזריקה אלא אמר רב אשי רב חסדא ורבא בהאי קרא קא מיפלגי ונרצה לו לכפר עליו וכו' ומשמע להראב"ד דלקושטא קאמר הכי רב אשי. ויש לתמוה דהא לא אמר הכי אלא בדרך דילמא והיאך כתב דרב אשי קא פסיק מקצת ערלה לא פסלה, ורבינו משמע ליה דלא שבקינן מאי דפשיטא ליה לסתם גמרא אליבא דרב חסדא משום מאי דמספקא לרב אשי ועוד דלמאי דאוקים רב אשי פלוגתייהו אקשינן דרב חסדא אדרב חסדא ושני בדוחק הילכך אוקמתא קמייתא

עדיפא. ומ"ש שחטו למולים שיתכפרו בו ערלים פסול. שם פלוגתא דרבא ורב חסדא ופסק כרב חסדא. ומ"ש שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו הפסח כשר וכו'. ברייתא בפ' כיצד צולין (דף ע"ח:). מצאתי כתוב וה"ה אם זרק דמו שלא לאוכליו כשר דאין דין מחשבת אוכלין אלא בשחיטה בלבד רפ"ק דזבחים קאמר מה לשחיטה שכן נפסלת שלא לשם אוכלין בפסח:

לחם משנה הלכות קרבן פסח פרק ב הלכה ו

[ו] שחטו למולים וזרק הדם לשם מולים וערלים פסול וכו'. כתב הר"א ז"ל הא דלא כהלכתא וכו'. וי"ל דמאי דמתקיף רב אשי הוא ממאי דוכל ערל כולה משמע דילמא האי וכל ערל משמע כל דהו ערלה כתב רחמנא זאת דעד דאיכא כולה ערלה לא פסלה. וכתבו התוס' ז"ל אף על גב דבפלוגתא דתנאי היא בסנהדרין גבי הכוהו עשרה בני אדם בעשר מקלות בכל נפש אי כולה נפש משמע או כל דהו וכן בבכורות גבי כל בכור רב אשי בא לסתור ראייתו של רבה ולהעמיד הברייתא כמאן דאמר כל דהו משמע. והשתא נאמר טעם נכון לרבינו ז"ל דבסנהדרין פרק הנשרפין (דף ע"ח) פליגי רבנן עליה דר' יהודה בן בתירא וסברי דכל נפש כולה משמע וכיון דרב אשי אתי דלא כוותיה דחינן לדרב אשי מקמייהו וגם בבכור שיש יד נכרי באמצע איפליגו בבכורות פ"ק (דף ג') דרבנן סברו בכור מקצת משמע אמר רחמנא כל בכור כוליה משמע ואם יש שותפות לנכרי פטור מן התורה וכן פסק רבינו ז"ל פ"ד מהל' בכורות ובדם הניתז ושעל הסכין פליגי בפרק כיסוי הדם (דף פ"ח) דמר סבר דמו ואפילו מקצת דמו ומר סבר כל דמו ופסק רבינו ז"ל כן בהל' שחיטה פ"ב דדמו מקצת דמו משמע כרבנן דאמרי בכור מקצת בכור משמע וכל משמע כוליה והתם דליכא כל לא משמע כו' וכו' תיקשי דר' יהודה כיון דהא בהא תליא כבר תירצו התוס' בפ' כיסוי הדם דעד כאן לא קאמר ר' יהודה הכא דמשמע בכור כל בכור אלא משום דכתיב בישראל ופלוגתא דאיכא בפ' אלמנה נזונית (דף צ"א) גבי מכרה מקצת כתובתה אי אבדה מזונות פסק רבינו ז"ל בהל' אישות דלא אבדה כמ"ד מקצת כסף ככל כסף דכסף משמע מקצת ובפלוגתא דכ"ג אם מותר בבוגרת דפליגי אי בתולה שלמה משמע או מקצת בתולה פסק בהל' איסורי ביאה דמקצת בתולה משמע ואסורה לכ"ג כמ"ד הכי שם בגמ' בפ' אלמנה ופלוגתא דצבי הבא על התיישה גבי אותו ואת בנו פסק רבינו ז"ל בהל' שחיטה דשה אפילו מקצת שה משמע כרבנן דאמרי הכי בפ' אותו ואת בנו (דף פ') נמצא דרבנן ז"ל משמע דס"ל דיש לדמותה ודלא כמ"ש התוס' ז"ל בפ' כיסוי הדם ובפ"ק דבכורות דאין לדמות אלא מה שמדמה הגמ' דרבנן ז"ל משמע דמדמה להו אהדדי מדפסק בכלהו בחד גוונא ולקושיא דרבי יהודה אדרבי יהודה מתרץ כדכתיבנא וכדכתבו התוס' לדעת ר"ת ז"ל:

וזרק הדם לשם מולים וערלים וכו'. בתוס' נראה דפליגי התם אהך דכתב רבינו ז"ל דס"ל דדוקא כשחשב בשעת שחיטה ע"מ להתכפר בו ערלים פסול אבל שחטו בהכשר אף על פי שאח"כ זרקו לשם ערלים כשר וכן פליגי במ"ש רבינו ז"ל שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו דכתב רבינו ז"ל דכשר ולדעתם פסול דהם משוים ערלים לשלא לאוכליו והם גורסים בברייתא דכיצד צולין וזרק הדם שלא לאוכליו כלומר דהמחשבה של שחיטה לא היתה לזרוק שלא לאוכליו אלא הזריקה לחודה ולכך כשר כיון דאין פיסול בשחיטה. אבל רבינו מחלק בין ערלים לשלא לאוכליו ואינו מחלק בין חשב בשעת שחיטה לזרוק להיכא דלא חשב וזרק לשם ערלים ושפיר גרסינן לדידיה בברייתא דכיצד צולין לזרוק דהוא מחלק בין ערלים לשלא לאוכליו כדכתיבנא ודוק:

רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק טו הלכה י

שחטה לשמה וחשב בשעת השחיטה לזרוק דמה שלא לשמה הרי זו פסולה, לפי שמחשבין מעבודה לעבודה, וזאת המחשבה שחשב בשעת השחיטה כאילו חשבה בשעת זריקה ולפיכך פסולה.

חדושי הגרי"ז מסכת זבחים דף י עמוד א

עוד בענין הנ"ל מחלוקת בין ר"י ור"ל אם מחשבין מעבודה לעבודה, ויש לחקור אם הפסול הוא מחמת כונה שלא לשמה בזריקה, והיינו דזהו ודאי דאין חלות פסול מחשבתו בזריקה היא, שהרי עדיין לא זרקו, ומאי פסול שייך בו, אלא הכונה בזה דעיקר חלות מחשבתו בזריקה היא, והא דמיפסיל שחיטתו הוא מטעם מחשבתו על הזריקה, או דאפשר לומר דמה שמחשב בשחיטה על הזריקה שלא לשמה, נחשב כאילו חשב שלא לשמה בשחיטה, והפסול אינו מחמת מחשבתו בזריקה, אלא דמיחשב כאילו חשב בשחיטה עצמה שלא לשמה, ובזה אתי שפיר ראית הגמ' מפיגול, והרי שם אין הפסול מחמת מחשבתו בזריקה, שהרי אם חשב מחשבה זו בזריקה לא נתפגל, ומאי ראייה הוא למחשבת שלא לשמה, וע"כ חזין דעיקר ראייתו היא דכשחשב על עבודה אחרת איזה מחשבה שהיא, מיחשב כאילו חשב בשחיטה גופא, ומה"ט א"ש ג"כ מאי דאיתא בירושלמי פסחים דמחשבין מעבודה לעבודה מיקרי לשמה ושלא לשמה, והרי דחשבין כאילו חשב בשחיטה עצמה שלא לשמה, דאם נאמר דפסולו הוא מחמת מחשבתו בזריקה, לא מיקרי זה לשמה ולשלא לשמה, דהרי בזריקה לא חשב כי אם שלא לשמה, וגם מדין מחשבין מעבודה לעבודה גבי עכו"ם דמדמה הגמרא לזה, חזין ג"כ דאין פסולו מחמת מחשבתו בעבודה השניה, שהרי בעכו"ם אין זה שייך כלל לפסולי מחשבה, אלא עיקר

האיסור הוא מחמת שעה מעשה לעכו"ם, ואם כן איך שייך לומר דמחשבתו בזריקה תפסול השחיטה, והרי אין זה כלל מפסולי מחשבה, ואיך יתכן הדבר דנחשיב מחשבתו לזרוק לעכו"ם למחשבה לעשות השחיטה לעכו"ם, אלא ע"כ הטעם הוא משום דחשבינן כאילו עשה שחיטתו במחשבת שלא לשמה, וכמו"כ בעכו"ם חשבינן כאילו שחט במחשבת עכו"ם.

קרו אורה מסכת זבחים דף ט עמוד ב

שם גמרא שחטה לשמה לזרוק דמה שלא לשמה. ר"י אומר פסולה, מחשבינן מעבודה לעבודה. דילפינן מפיוגול, אם שחט ע"מ לזרוק באיסור היינו למחר או בחוץ דפסול, ה"נ אם חישב בשעת שחיטה לזרוק שלא לשמו ג"כ פסול. וכן התוס' ז"ל (ד"ה מחשבינן) בפשיטות דדווקא ע"מ לזרוק שלא לשמו. אבל לקבל שלא לשמו כשר, דומיא דפיוגול. וכן"ג פליגי בשוחט לזרוק לעבודת גלולים או להקטיר לעבודת גלולים. ויש לדקדק בזה, דע"כ לא דמיין אהדדי כל הני ג' פסולי, דבפיוגול שוחט להקטיר חלבה למחר ג"כ פסול. ואלו בשלא לשמו שוחט ע"מ להקטיר שלא לשמו כשר. והיינו משום דאפי' הקטיר שלא לשמו או לא הקטיר כלל כשר. ובשוחט לזרוק או להקטיר לעבודת גלולים נאסר אפי' במחשבת הקטרה לעבודת גלולים, אף על גב דלא מיתסר אם הקטיר לעבודת גלולים. ועוד דאפילו זרק לעבודת גלולים ג"כ דעת התוס' ז"ל בחולין (ל"ט ע"ב ד"ה מקום) דאין הבשר נאסר. ואפ"ה ילפינן מפיוגול (שם) אם שחט ע"מ לזרוק נאסר. וע"כ צ"ל דלא ילפינן מפיוגול אלא במחשב בשעת שחיטה לעשות איזה עבודה באיסור, אף על גב דאם עושה עבודה זו עצמה באיסור לא מיפסיל. אבל בשלא לשמו ליכא איסורא כלל להקטיר שלא לשמו. ולהכי לא פסל אם חישב בשעת שחיטה. וא"כ היה נראה בשלא לשמו דבקבלה ג"כ איכא איסור לחשב שלא לשמו, וגם מיפסיל במחשבת עצמה אמאי לא יהיה נפסל גם אי חישב עלה בשעת שחיטה. דהא דבפיוגול אינו נפסל על מנת לקבל חוץ לזמנו. משום דמחשבת חוץ לזמנו עצמה ליתיה בקבלה, דבעינן אכילת מזבח או אדם.

וראיתי בדברי הרמב"ם ז"ל בהני תרתי מיילי דר"י שינוי לשון וטעם דבפרק ט"ו מהלכות פסולי המוקדשין (ה"י) לענין מחשבה מעבודה לעבודה בשלא לשמו לא כ' הטעם משום דילפינן מפיוגול. אלא כ' הטעם דהוי כמו שחישב מחשבה זו בשעת זריקה עצמה. ולהאי טעמא לכאורה ה"ה אם שחט ע"מ לקבל שלא לשמו הוי כאלו חישב בשעת קבלה עצמה. ואלו בפ"ב מה' שחיטה לענין מחשבה מעבודה לעבודת גלולים. כתב הטעם משום דילפינן מפנים. והיינו משום דהתם ליכא למימר האי טעמא דהוי כאלו חישב בשעת זריקה, דמחשבה בשעת זריקה אינה אוסרת הבשר. ואחרי העיון מצאתי מקום לד' הרמב"ם ז"ל בירושלמי פ' תמיד נשחט (פסחים פ"ה ה"ב) דאיתמר התם כל הני טעמי בד' ר' יוחנן. ור' אילעי אמר שם דטעמא דר"י הוא משום דלמד מפיוגול כו'. אמר ר' יוסי מן תרתין מיילין לא דמי מחשבת פיוגול למחשבת פסול. אלו שחטו לשמו לקבל דמו שלא לשמו שמא אינו כשר, היינו בפיוגול, דע"מ לקבל בפיוגול כשר, דלא שייך פיוגול בקבלה. שחטו לשמו לקבל דמו שלא לשמו פסול. היינו דמחשבת שלא לשמו איתא בקבלה ג"כ. הרי דמצינו חומר בשלא לשמו מפיוגול. וכן איפכא, אלו שחטו לשמו להקטיר אימוריו שלא לשמו שמא אינו פיוגול. וגבי פסול היינו שלא לשמו ממש, שחטו ע"מ להקטיר אימוריו שלא לשמו כשר כצ"ל. ועי' בק"ע שהגיה שם, ובתוספותיו תמה בעצמו על דבריו, ונראה כמש"כ.

ובירושלמי פיוגול ג"כ שלא לשמו קרי ליה. ולא ס"ל לר' יוסי האי טעמא למילף מפיוגול. ואמר ר' בא טעמא דר"י דלהכי פסול שחטו לשמו לזרוק שלא לשמו. משום דנעשה משעה ראשונה בשחיטתו לשמו ושלא לשמו. א"ל ואין כיני אפילו שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו נעשה משעה ראשונה לאוכליו ושלא לאוכליו ויהא כשר וליתניכול, דאמר ר' אילא בשם ר' יוחנן שחטו לאוכליו לזרוק שלא לאוכליו פסול. אתא ר' יעקב בר אבא ואמר משמיה דר"י דכשר. ור' יוסי בשם ר' בא נסיב חייליה מן תרי טעמי דר"י, מדאמר ע"מ לזרוק שלא לשמו פסול וע"מ שלא לאוכליו כשר. ש"מ דטעמא הוא משום דמשעה ראשונה נעשה בלשמו ושלא לשמו כאילו חישב לתרווייהו בשחיטה. ובלשמו ושלא לשמו פסול, ולאוכליו ושלא לאוכליו כשר. ור' מנא בשם ר' יודן אמר טעמא דר' יוחנן דמחלק בין לשמו ושלא לשמו ובין לאוכליו כו'. דס"ל כל שיבא לאותה עבודה והוא מחשב לה. היינו דיש בה ג"כ פסול מחשבה מחשב מעבודה אחרת לה. והוי כאילו חישב בעבודה שניה בעצמה. וכל שאלו יבא לעבודה אחרת ואינו מחשב לה, היינו שלא לאוכליו, דליתא בזריקה, אינו מחשב בעבודה אחרת לה. ולהכי בשלא לשמו פסול ושלא לאוכליו כשר. אילו זרק דמו שלא לשמו שמא אינו פסול, שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו ג"כ פסול, כצ"ל. ופריך עלה אלו שחטו לקבל דמו שלא לשמו היינו לשם פיוגול שמא אינו כשר. ובשעת קבלה מחשב הוא, אם חישב בקבלה לפגל הזריקה פיוגול. הרי כל שיבא לאותה עבודה ומחשב לה. אפ"ה אינו מחשב מעבודה אחרת לה. ואילו שחטו להקטיר אימורין שלא לשמו שמא אינו פיוגול, ובשעת הקטרה אינו מחשב, הרי דבא לאותה עבודה ואינו מחשב לה, ואפ"ה מחשב מעבודה אחרת לה. אלמא דלאו הא בהא תליא. א"ל לא תתיבני מפיוגול על פסול, דאמר ר' יוסי כו'. הרי מבואר ג' טעמים בד' ר"י, או משום דיליף מפיוגול. או משום דהוי כמחשב בשעת שחיטה לשמו ושלא לשמו. או משום דכל שמחשב בעצמה מחשב בעבודה אחרת לה. וא"כ והני תרי טעמי בתראי אפילו אם שחט לקבל שלא לשמו ג"כ מן הדין שיפסל.

וע"פ הנ"ל דברי הרמב"ם ז"ל מבוארין, דגבי שלא לשמו כ' להאי טעמא דר' מנא, דכל שהוא מחשב לה מחשב מעבודה אחרת לה. והוי כאלו חישב בעבודה השניה עצמה. דטעמא מציעאה משום דהוי כעושה משעה ראשונה לשמו ושלא

לשמו לא ס"ל. ואזיל לטעמיה דפסק (ה' ק"פ פ"ב ה"ו) כרב חסדא (פסחים ס"א ע"ב) אם שחט ע"מ שיתכפרו בו בלתי מולין פסול. ואי נימא דהוי כעושה משעה ראשונה כו'. א"כ יהא כשר, כמו שוחט לבלתי מולין ולכשרים, דמקצת ערלה לא פסלה. אלא וודאי לא אמרינן הכי. וכ"כ התוס' ז"ל שם (ד"ה רב חסדא). ומפיגול נמי ליכא למילף כדפריך הכא, מה לחוץ לזמנו שכן כרת. ומשינוי בעלים נמי ליכא למילף לפי שיטתו דשינוי בעלים חד דינא עם שינוי קודש. ונוהג בכל עבודות. אבל לענין שוחט לזרוק לעבודת גלולים ע"כ צריך לומר האי טעמא דילפינן מפיגול, דטעמא אחרינא לית ביה. וגם ליכא למיפרך עלה מה לחוץ לזמנו שכן כרת, דמחשבת עבודת גלולים המחשבה עצמה היא בכרת ומיתה. כדאמרינן בסנהדרין דלכ"ע חייב מיתה. ואי תיקשי הא משמע הכא בשמעתין דמסתבר יותר למילף שלא לשמו מפיגול דהוי פנים מפנים ממחשבת עבודת גלולים דהוי חוץ מפנים. י"ל דהכא אזלא שמעתא כמאן דס"ל בסנהדרין דלכ"ע לאו במיתה הוא. א"כ מפיגול תרווייהו ליכא למילף, ומשינוי בעלים הוא דילפינן כדמסיק. בהא מסתבר יותר למילף פנים מפנים. אבל לפי שיטתו של הרמב"ם ז"ל דמשינוי בעלים ליכא למילף כ"א מחוץ לזמנו, בזה מסתבר שפיר למילף יותר ממחשבת עבודת גלולים, דחמור ג"כ כפיגול. ועוד דבשלא לשמו איצטריך למילף עיקר האיסור בזה דאסור לשחוט ע"מ לזרוק שלא לשמו, דבלא"ה אין מקום לאיסורא כלל. אבל במחשבת עבודת גלולים, דקים לן איסורא בזה מסברא, מדי דהוי אהר דהר מותר ועובדו במיתה, ילפינן שפיר מפיגול דהבהמה אסורה ג"כ. וזה ברור ואמת בכוונת הרמב"ם ז"ל. וע"פ הנ"ל יש לישיב תמיהת התוס' ז"ל (ד"ה מחשבין) אמאי לא מוקי לקמן אידי ואידי במחשבת שלא לשמן. ולפי הנ"ל ניחא, דמאן משני לקמן האי שינויא רבא, דהוא ר' בא דהירושלמי, ואיהו קאמר טעמא דמחשבין מעבודה לעבודה משום דנעשה כמו שחישב מעשה ראשונה לשמו ושלא לשמו. וא"כ בקבלה נמי פסלי אם חישב בשחיטה ע"מ לקבל שלא לשמו.

והתוס' ז"ל תירצו דלקמן מיירי בעבודה אחת, קיבל ע"מ לגמור הקבלה שלא לשמו פסול. ואם לגמור חוץ לזמנו כשר. ואם זרק לגמור הזריקה חוץ לזמנו פסול. וכן הא דאיצטריך קרא למעט הקטרת אימורים היינו בהאי גוונא, מקטיר לגמור הקטרה למחר. ולא הבנתי דבריהם ז"ל, דבקבלה לא שייך תחילה וגמר בשלא לשמו. והרי זה כמו שחישב בקבלה שלא לשמו. ולענין חוץ לזמנו וודאי לא שייך למימר שקיבל ע"מ לגמור חוץ לזמנו. דבכה"ג אפילו הוה שייך חוץ לזמנו בקבלה מ"מ לאו מחשבה היא. דאין מפגלין בחצי מתיר, והכא המחשבה היא בחצי מתיר, היינו במקצת קבלה, לעשות חצי מתיר חוץ לזמנו. וכן מש"כ אם זרק לגמור הזריקה למחר פסול ג"כ צ"ע. דהא מסיק הש"ס בסוף פ"ב דמנחות (י"ז ע"א) דאין הקטרה מפגלת הקטרה. היינו הקטיר קומץ להקטיר לבונה למחר, ואפילו למ"ד מפגלין בחצי מתיר ע"ש. וזה דומיא דזרק לגמור הזריקה למחר. וע"פ דרכם כתבו ג"כ במקטיר לגמור ההקטרה, וזה ג"כ צ"ע. אלא וודאי פיגול לא אשכחן אלא בב' עבודות. וכדאיתא לקמן (י"ג ע"א) הא דאמר הריני שוחט ע"מ לקבל היינו הא דתניא (שם) קבלה לא עשה בה מחשבה כמעשה. ומדבריהם נראה דלא הוי גרסי הכי. ועי' לקמן, ומקטיר דמעטיה קרא היינו אם הקטיר ע"מ לשפוך שירים. וכדאמרינן נמי התם בשירים הריני שופך שירים ע"מ להקטיר למחר, ובכה"ג הוא דמעטיה קרא.